

T.C.
ADALET BAKANLIğI
Mevzuat Genel M¼d¼rl¼đ¼

7/32445

Ek 11

Sayı : E-56020453-610-1452-5451/7480

Konu : Yazılı soru önergesi

14 / 01 / 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIğINA

İlgi: Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı ifadeli, 27/08/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1687203 sayılı yazı.

İlgi yazınız ekinde alınan, Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalp tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/32445 Esas Nolu soru önergesine ilişkin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Yılmaz TUNÇ
Bakan

EK:

Soru önergesi cevabı (1 adet)

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

Sayı : E-56020453-610-1452-5450/7479

Konu : Yazılı soru önergesi

1.9 / 9.1 / 2026

Sayın Semra ÇAĞLAR GÖKALP
Bitlis Milletvekili
TBMM

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/32445 Esas Nolu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklulara karşı kötü muamele vakalarının yaşanmaması ve bu tür şikâyet sebeplerinin ortadan kaldırılması için mevzuatımızda köklü değişiklikler yapılmıştır.

Bu çerçevede, ceza infaz kurumları; yargı denetimi kapsamında 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu ile oluşturulan infaz hâkimleri; idari denetim kapsamında Adalet Bakanlığı müfettişleri ile Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü hâkim ve kontrolörleri; sivil toplum kuruluşlarının denetimi kapsamında 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu hükümleri gereğince oluşturulan izleme kurulları; idari özerkliğe sahip kurumların denetimi kapsamında 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu uyarınca kurulan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu; parlamento denetimi kapsamında Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ya da araştırma komisyonlarının başkan ve üyeleri; uluslararası denetim kapsamında Avrupa İşkencenin Önlenmesi Sözleşmesi gereğince Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi tarafından denetlenmesinin yanı sıra, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği ve Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu tarafından denetlenmektedir.

Ayrıca, Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT), 27/10/2011 tarihinde Ülkemiz bakımından yürürlüğe girmiştir. Bilindiği üzere, Ek Protokol çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı gözaltı merkezleri ve ceza infaz kurumlarına Ek Protokolde belirtilen denetleme organınca ziyaretler düzenlenebilecektir.

Ceza infaz kurumları, yukarıda belirtilen hem ulusal hem de uluslararası bağımsız kuruluşlar tarafından düzenli aralıklarla haberli ve habersiz olarak ziyaret edilmekte, hükümlü ve tutukluların sağlık ve yaşam koşulları, iç güvenlik, sevk ve nakil işlemleriyle ilgili aksaklık ve eksiklikler yetkili mercilere bildirilmektedir.

Hükümlü ve tutuklular veya sivil toplum örgütleri, resmî ya da özel insan hakları kuruluşları tarafından yapılan başvurular titizlikle incelenmekte, adlî ve idarî yönden yapılan soruşturmalar sonucunda kusur ve ihmali olan görevliler hakkında yasal gereğine tevessül edilmektedir.

II- A) Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklular, özgürlüğünden yoksun olmayan her vatandaş gibi tüm sağlık hizmetlerinden tıbbî gereklilik çerçevesinde

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

İlgili mevzuat hükümleri doğrultusunda faydalanmakta olup, her türlü muayene ve tedavileri Devletin teminatı altında ve ücretsizdir. Hükümlü ve tutukluların beden ve ruh sağlığının korunması ve hastalıklarının tanısı için ilk muayene ve tedavi hizmetleri ceza infaz kurumlarında verilmekte; ileri tetkik, tedavi ve rehabilitasyon gerekenler Devlet hastanelerine, daha ileri sağlık hizmeti gerekenler ise üniversite hastanelerine sevk edilmektedir.

B) Ceza infaz kurumlarında barındırılan hükümlü ve tutuklulara ilişkin sağlık koşullarının düzenlenmesi ve sağlık hizmetine erişimin daha da etkili ve verimli hale gelebilmesi için 30/04/2009 tarihli Sağlık Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı Arasında Ceza İnfaz Kurumlarındaki Sağlık Hizmetlerinin Düzenlenmesi Hakkında Protokol ve 26/01/2017 tarihli Adalet, İçişleri ve Sağlık Bakanlıkları Arasında Düzenlenen Protokol hükümleri dikkate alınarak her türlü çalışma ve düzenleme yapılmaktadır.

C) Öte yandan; hastalığı nedeniyle Adli Tıp Kurumundan rapor bekleyen ya da tek başına öz bakım becerisini yapamayan ve başkasının bakımına muhtaç olan hasta tutuklu ve hükümlülerin barındırılması, rehabilite ve tedavilerini sağlamak amacıyla Metris ve Elazığ R Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları ile Menemen R Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu faaliyetine geçirilmiştir.

III- 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun;

A) "Hapis cezasının infazının hastalık nedeni ile ertelenmesi" kenar başlıklı 16. maddesinin ikinci fıkrasında, akıl hastalığı dışındaki hastalıklarda cezanın infazına, resmî sağlık kuruluşlarının mahkûmlara ayrılan bölümlerinde devam olunacağı, ancak bu durumda bile hapis cezasının infazının, mahkûmun hayatı için kesin bir tehlike teşkil ediyorsa iyileşinceye kadar geri bırakılacağı; üçüncü fıkrasında, belirtilen geri bırakma kararının, Adli Tıp Kurumunca düzenlenen ya da Adalet Bakanlığınca belirlenen tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca düzenlenip Adli Tıp Kurumunca onaylanan rapor üzerine, infazın yapıldığı yer Cumhuriyet başsavcılığınca verileceği; altıncı fıkrasında ise maruz kaldığı ağır bir hastalık veya engellilik nedeniyle ceza infaz kurumu koşullarında hayatını yalnız idame ettiremeyen ve toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağı değerlendirilen mahkûmun cezasının infazının, üçüncü fıkra da belirlenen usule göre iyileşinceye kadar geri bırakılabileceği,

B) "Denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı" kenar başlıklı 105/A maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendinde, maruz kaldıkları ağır bir hastalık, engellilik veya kocama nedeniyle hayatlarını yalnız idame ettiremeyen ve koşullu salıverilmesine üç yıl veya daha az süre kalan hükümlülerin, bu durumlarını, Adli Tıp Kurumundan alınan veya Adalet Bakanlığınca belirlenen tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca düzenlenip Adli Tıp Kurumunca onaylanan bir raporla belgelendirmeleri ve diğer şartları da taşımaları hâlinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle cezanın infazı usulünden yararlanabileceği,

Hükümlerinin yer aldığı malûmlardır.

IV- A) Birleşmiş Milletler Cezaevi Kuralları ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin tavsiye niteliğindeki cezaevi kuralları dikkate alınarak, 2000 yılından itibaren ceza infaz sistemimizde reform niteliğinde çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar sonucunda özellikle ceza infaz kurumlarının fizikî yapısı ve hükümlü rehabilitasyonu alanında çağdaş standartlar yakalanmıştır. Engelli hükümlü ve tutuklu girişi olarak kullanılabilmesi amacıyla, yeni inşa edilen tüm ceza infaz kurumlarında, kurum ana

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

girişindeki boy turnikelerinin bulunduğu yerde göz biyometrisine bağlı 120 santimetre genişlikte bir çelik kapı açılarak bu kapıdan engelli ziyaretçi ve sedye giriş çıkışı sağlanmaktadır.

B) Ceza infaz kurumlarının iki kat üzerine inşa edildiği göz önüne alındığında, havalandırma bölümlerinin giriş katta yer alması nedeniyle tüm engelli tutuklu ve hükümlüler bu bölümlerden yeteri kadar ve rahatlıkla istifade edebilmektedir. Sosyal kullanım alanı üst katlarda olan ceza infaz kurumlarının bir kısmına fiziki imkânlar dâhilinde asansör yaptırılmaktadır. 2000'li yıllardan bu yana uygulanan projeler kapsamında yeni inşa edilen tüm ceza infaz kurumlarında engellilerin kurum içerisindeki yaşamlarının kolaylaştırılması amaçlanmaktadır.

C) Ceza infaz kurumlarında engelli hükümlü ve tutuklu koğuşu yapılarak mahal içindeki tuvalet ve duşlar tekerlekli sandalye kullanımına uygun hale getirilmektedir. Koridorlarda kot farkının olduğu yerlerde ise merdiven yanında engelli rampası yapılarak tekerlekli sandalye kullanan hükümlü ve tutukluların, kapalı ve açık görüş mahallerine daha uygun şartlarda gidebilmeleri sağlanmaktadır.

Ç) Görme engelli hükümlü ve tutuklulara, hak ve yükümlülükleri, disiplin cezaları ve şikâyet usulü konularında genel bilgiler vermek amacıyla Braille Alfabesine göre oluşturulan "Görme Engelli Hükümlü ve Tutuklular İçin Hazırlanan Bilgilendirme Kitapçığı"nın basımı yapılarak tüm ceza infaz kurumlarına gönderilmiş, işitme engelli hükümlü ve tutuklularla iletişimin rahat sağlanması amacıyla infaz ve koruma başmemuru ile infaz ve koruma memurlarına yönelik "İşaret Dili Eğitimi" verilmiştir.

V- Bakanlığımız kayıtlarının incelenmesinden; ceza infaz kurumlarında tüm iş ve işlemlerin mevzuat hükümlerine uygun olarak yürütüldüğü, soru önergesinde belirtilen aksi yöndeki iddiaların gerçeği yansıtmadığı bildirilmiştir.

Bilgilerinize sunulur.

Yılmaz TUNÇ
Bakan

